

Juraj Kocijanić: Pape i Hrvatski narod, sa 80 slika, Zagreb, Naklada Nadbiskupske tiskare. 1927. 8°, XV. + 504.

Ova kulturno historijska monografija podaje u nekoliko preglednih odsjeka objektivni historijski prikaz, kako su pape uvelike i povoljno utjecali na razvitak vjerskog, moralnog, pravnog, socijalnog, nacionalnog i političkog života Hrvatskoga naroda. Pisac je opširno prikazao na osnovu izvornih historijskih dokumenata, kako su pape od prvoga početka našega narodnog života s osobitom brigom susretali Hrvate, i kako su diljem naše narodne, političke i kulturne povijesti vladali prijateljski i intimni odnosi odanosti između Hrvata i Apostolske Stolice. Upravo u tom vazdašnjem prijateljskom odnosu imaju da Hrvati zahvale uvelike svoje kulturne tekovine brizi Apostolske Stolice. Ova je monografija vrlo aktualna za današnje naše prilike, kada neprijatelji katolicizma i Apostolske Stolice napinju sve sile, kako da okleveću ugled Apostolske Stolice kod Hrvatskog naroda različitim demagoškim frazama, pa je u jednu ruku savremena apologija papinstva kod nas, a u drugu ruku temeljita historijsko kulturna studija, koja imađe također svoju kritičku naučnu vrijednost kao dragocjen prilog za našu domaću crkvenu historiju. Djelo stoga toplo preporučamo svećenstvu, a naročito vjeroučiteljima, kojima će veoma dobro poslužiti u predavanjima kao obrana ugleda Svete Stolice. Moći će se preporučiti i dacima kao privatna lektira.

Dr J. Oberški.

Fra Filip Grabovac: Roditelj i mučenik narodne misli u prvom polovici XVIII. vijeka. Napisao dr. Fra Karlo Eterović. (Preštampano iz »Nove Revije« g. 1925.—1927.) 8° — 120. Split 1927.

Ovom je brošuram pisac podao našoj javnosti biografiju veoma agilnog i zaslužnog narodnog trudenika i budioca narodne svijesti oca Filipa Grabovca (1697.—1749.), predšasnika neumrlog Andrije Kačića. Monografija podijeljena je u 3 odsjeka. U prvom govori o njegovu porijeklu, mladosti, naobrazbi i njegovu svećeničkom djelovanju, dok je bio vojni duhovnik. U drugom dijelu govori o njegovom književnom djelu »Cvit naroda i jezika ilirickoga aliti arvackoga«. To je djelo bilo namijenjeno pučkoj pouci naroda u Dalmaciji, a sadržavalo je u prvom dijelu vjerske i moralne pouke, a u drugom razne povijesne crtice i pjesme, gdje je pisac znao uplesti zgodne misli za probuđivanje narodne svijesti. Zbog toga svog djela optužen bi kod mletačke vlasti kao veleizdajnik. U trećem dijelu prikazan je sudbeni proces venecijanske vlade protiv Grabovca, te osuda na doživotnu tamnicu »pod olovom«. Svoj mukotrni život završio je taj zaslužni narodni trudenik u tamnici na otoku sv. Duha nedaleko Venecije dne 13. II. 1749.

Ova biografija imađe veliku vrijednost za kulturnu povijest naše narodne literature i rad oko buđenja narodne svijesti, tim više, što je napisana na prvim vrelima. Ujedno nam u mnogočem osvjetljuje kulturne, političke i društvene prilike iz 18. vijeka u Dalmaciji, pa zato je pisac nemalo zadužio našu javnost ovim svojim djelom.

Dr J. Oberški.